

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 25 november 2020
(OR. en)

13343/20

DEVGEN 178
GENDER 144
ACP 151
RELEX 926
SUSTDEV 167
SOC 754
ONU 77
COHOM 97
COHAFA 68
FIN 896

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	25 november 2020
till:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	JOIN(2020) 17 final
Ärende:	GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET EU:S TREDJE HANDLINGSPLAN FÖR JÄMSTÄLLDHET – EN AMBITIÖS AGENDA FÖR JÄMSTÄLLDHET OCH KVINNORS EGENMAKT I EU:S YTTRE ÅTGÄRDER

För delegationerna bifogas dokument – JOIN(2020) 17 final.

Bilaga: JOIN(2020) 17 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

UNIONENS HÖGA
REPRESENTANT FÖR
UTRIKES FRÅGOR OCH
SÄKERHETSPOLITIK

Bryssel den 25.11.2020
JOIN(2020) 17 final

GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**EU:S TREDJE HANDLINGSPLAN FÖR JÄMSTÄLLDHET – EN AMBITIÖS
AGENDA FÖR JÄMSTÄLLDHET OCH KVINNORS EGENMAKT I EU:S YTTRE
ÅTGÄRDER**

{SWD(2020) 284 final}

EU:S TREDJE HANDLINGSPLAN FÖR JÄMSTÄLLDHET – EN AMBITIÖS AGENDA FÖR JÄMSTÄLLDHET OCH KVINNORS EGENMAKT I EU:S YTTRE ÅTGÄRDER

Jämställdhet mellan könen (genus¹) är ett av EU:s grundläggande värden² och en allmänt erkänd mänsklig rättighet samt en förutsättning för välfärd, ekonomisk tillväxt, välstånd, god samhällsstyrning, fred och säkerhet. Alla människor ska i all sin mångfald vara fria att leva det liv de själva har valt, växa och utvecklas socialt och ekonomiskt samt delta och leda på lika villkor.

EU intar en ledande roll globalt sett när det gäller att främja jämställdhet, som är ett viktigt politiskt mål för EU:s yttre åtgärder och dess gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, vars syfte är att påskynda framstegen mot globala mål. Dessa omfattar bland annat målen för hållbar utveckling, som står i centrum för Agenda 2030. EU tillämpar **en tredelad strategi** som kombinerar jämställdhetsintegrering, riktade åtgärder och politisk dialog.

Utmaningarna på jämställdhetsområdet ser olika ut beroende på sitt sammanhang och de kräver därför kontextspecifika lösningar. **Det finns emellertid inget land i världen som kommer att kunna uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor till 2030.** År 2020 har det gått 25 år sedan antagandet av Pekingdeklarationen och handlingsplanen från Peking³ och 20 år sedan antagandet av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet⁴. Vissa **framsteg har gjorts, men det finns fortfarande djupt rotade ojämlikheter**, bland annat i fråga om grundläggande tillgång till hälso- och sjukvård, utbildning och jobb, och i form av ett utbrett könsrelaterat våld världen över.

På många platser ifrågasätts och nekas ofta kvinnors och flickors rättigheter. Instabilitet, konflikter, klimatförändringar, miljöförstöring, migration, tvångsförflyttning och på senare tid även covid-19-pandemin är några av de kritiska faktorer som förstärker ojämlikheterna och hotar de framsteg som uppnåtts med stor möda. Organisationer inom det civila samhället, däribland kvinnorättsorganisationer, står inför ett krympande medborgerligt och demokratiskt utrymme.

Samtidigt **medför utmaningarna möjligheter**. Kvinnor och flickor deltar i allt större utsträckning i att utforma globala omställningar och yngre generationer är aktiva inom globala rörelser och gräsrotsrörelser som kämpar för en grön och rättvis omställning, lika rättigheter för alla, demokrati och för fredliga och inkluderande samhällen. Detta visar att en positiv förändring är möjlig. Återhämtningen efter covid-19-krisen måste utgöra ett tillfälle att ta itu med strukturella ojämlikheter och skapa mer inkluderande samhällen.

Med utgångspunkt i **EU:s jämställdhetsstrategi för 2020–2025**, där målet är att skapa ett **jämställt Europa**, kommer denna nya EU-handlingsplan för jämställdhet för 2021–2025 (nedan kallad *den tredje handlingsplanen för jämställdhet*) att ha som mål att skapa **en jämställd värld**, samtidigt som den utgör ett komplement till strategin för hbtqi-personers

¹ Med *genus* avses de socialt konstruerade roller, beteenden, aktiviteter och attribut som ett visst samhälle anser passande för kvinnor respektive män.

² Artiklarna 2, 3.3 och 21 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), artikel 8 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) samt artiklarna 21 och 23 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna.

³ https://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/Beijing_Declaration_and_Platform_for_Action.pdf

⁴ <https://www.unwomen.org/en/docs/2000/10/un-security-council-resolution-1325>

jämställdhet för 2021–2025. Den kommer att öka EU:s bidrag för att uppnå mål 5 för hållbar utveckling⁵ på EU:s samtliga interna och externa politikområden och inom hela **Agenda 2030**.

Den tredje handlingsplanen för jämställdhet, som bygger på utvärderingen av EU:s stöd för jämställdhet⁶ och samråd med berörda parter⁷, utgör **en politisk ram** som ska underlätta för EU att öka sitt engagemang, med inriktning på följande **fem pelare**:

- (1) Göra EU:s engagemang för jämställdhet mer effektivt genom att det blir en **tvärgående prioritering** inom EU:s yttre åtgärder samt i dess **politiska arbete och programplaneringsarbete**. Europeiska kommissionen och den höga representanten bekräftar återigen att **85 % av alla nya yttre åtgärder ska bidra till detta mål** senast 2025⁸. Detta kräver ytterligare **jämställdhetsintegrering inom alla yttre politikområden och sektorer** och en **genusförändrande⁹, rättighetsbaserad och intersektionell¹⁰ strategi**.
- (2) Främja, i samarbete med EU:s medlemsstater, ett strategiskt engagemang från EU:s sida **på multilateral, regional och landsspecifik nivå** och gemensamt **intensifiera genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet i varje partnerland och partnerregion**, i nära samarbete med partnerländernas regeringar, det civila samhället, den privata sektorn och andra berörda parter. Detta kommer att kräva bättre samordning, samarbete och öppenhet.
- (3) **Fokusera på några viktiga verksamhetsområden**, nämligen att säkerställa frihet från alla former av könsrelaterat våld, främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, stärka ekonomiska och sociala rättigheter samt flickors och kvinnors egenmakt, främja jämlikt deltagande och ledarskap, genomföra agendan för kvinnor, fred och säkerhet samt möta utmaningarna och ta vara på möjligheterna i samband med den gröna omställningen och den digitala omvandlingen.
- (4) **Föregå med gott exempel** genom att upprätta ett **jämställdhetsintegrerat¹¹ och könsbalanserat ledarskap på EU:s högsta politiska nivå och ledningsnivå**. Detta kräver ledningens stöd, investeringar i kunskaper, resurser och gemensamma insatser med EU:s medlemsstater.
- (5) Rapportering av och kommunikation om resultat, inrättande av ett **kvantitativt, kvalitativt och inkluderande övervakningssystem** för att öka **den offentliga ansvarsskyldigheten, säkerställa transparens och tillgång till information** och uppnå bättre informationsspridning om **effekterna** av EU:s arbete över hela världen.

⁵ <https://sdgs.un.org/goals/goal5>

⁶ Utvärdering av EU:s stöd för jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt (2010–2018): https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/tenders/monitoring-and-evaluation_en

⁷ https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/empowering-women-and-girls_sv

⁸ Målen kommer att anpassas till förordningen om inrättande av instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete, efter dess antagande.

⁹ En strategi är genusförändrande när den syftar till att förändra könsmaktsordningen, för en positiv förändring av paradigmer som leder till diskriminering och bristande jämställdhet.

¹⁰ En strategi är intersektionell när den bygger på ett erkännande av en individs olika särdrag och identiteter, för att analysera och agera utifrån de sätt på vilka kön och genus samvarierar med andra personliga egenskaper.

¹¹ Jämställdhetsintegrerat: strävan mot att öka ansvarsskyldigheten och påskynda genomförandet av jämställdhetsåtaganden med en rättighetsbaserad strategi på internationell och nationell nivå samt på gemenskapsnivå.

1. Effektivisera EU:s engagemang för jämställdhet

1.1. Ta itu med de grundläggande orsakerna till ojämställdhet: tre centrala principer

För att ta itu med de grundläggande orsakerna till ojämställdhet och motverka de många stereotyper och fördomar som fortfarande finns kvar i många sammanhang bör EU tillämpa följande **tre principer**:

- **Inta ett genusförändrande förhållningssätt.** Detta innebär att man granskar, ifrågasätter och ändrar rigida könsnormer och obalanser i maktförhållanden i samhället som missgynnar kvinnor och flickor och leder till diskriminering i alla åldrar, med start redan i småbarnsåldern. Detta innebär att EU bör verka för att ändra på sociala attityder, bland annat **genom att aktivt engagera män och pojkar och rikta in sig på yngre personer som kan driva fram förändringen**. För att kunna anpassa sig till sammanhanget är det viktigt att bilda starka **partnerskap** och föra dialog med **lokala aktörer, det civila samhället och lokalsamhällen** samt stödja kvinnoorganisationer.
- **Behandla könsdiskrimineringens intersektionalitet med andra diskrimineringsformer**¹². Fokus bör också ligga på de mest missgynnade kvinnorna, t.ex. kvinnor ur ursprungsbefolkningar och kvinnor som tillhör etniska/religiösa minoriteter, tvångsflyttade kvinnor, migranter, ekonomiskt och socialt missgynnade kvinnor, kvinnor på landsbygden och i kustområden, eftersom de utsätts för diskriminering på flera grunder. Särskilda svårigheter för flickor och äldre kvinnor bör beaktas. Kvinnor med funktionsnedsättning, vilka även skyddas genom FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning¹³, är särskilt missgynnade. Rättigheterna för kvinnor med funktionsnedsättning bör stå i centrum för EU:s framtida strategi för personer med funktionsnedsättning för de närmaste åren (2021–2030). I samma anda ska hbtqi-personers rättigheter stå i fokus för **EU:s strategi för hbtqi-personers jämlikhet**¹⁴, jämförd med den tredje handlingsplanen för jämställdhet. Alla samverkande dimensioner är lika relevanta.
- **Följ en strategi baserad på mänskliga rättigheter**, där principerna om icke-diskriminering och motverkande av ojämlikheter står i centrum för alla insatser¹⁵. Det handlar bland annat om att hjälpa alla människor att utöva sina mänskliga rättigheter, delta i beslut som berör dem och **söka upprättelse** om deras rättigheter kränks.

EU bör fortsätta att fördöma kränkningar av och brott mot kvinnors och flickors rättigheter samt ge ett starkt stöd till det civila samhället och män och kvinnor som arbetar för jämställdhet och kvinnors egenmakt, däribland **kvinnliga människorättsförsvarare**.

¹² Artikel 10 i EUF-fördraget: "Vid utformningen och genomförandet av sin politik och verksamhet ska unionen söka bekämpa all diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning."

¹³ Se FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, vilken hittills ratificerats av 182 länder <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/ConventionRightsPersonsWithDisabilities.aspx>; – artikel 6: "Women with disabilities".

¹⁴ COM(2020) 698 final.

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-anti-racism-action-plan-2020-2025_sv

EU bör stödja mobiliseringen av religiösa aktörer för jämställdhet i enlighet med regelverket **Faith for Rights**¹⁶.

Europeiska kommissionen kommer att stärka och uppdatera metoden för sammankoppling av jämställdhet, den rättighetsbaserade hållning som omfattar intersektionalitet i kommissionens verktygslåda för en *rättighetsbaserad hållning som omfattar alla mänskliga rättigheter inom ramen för EU:s utvecklingssamarbete*¹⁷.

1.2. Främja jämställdhetsintegrering inom alla områden för EU:s yttre åtgärder

Jämställdhetsintegrering är fortsatt det bästa sättet att uppnå jämställdhet. Syftet är att se till att all politik och alla program ger största möjliga fördelar för alla och bidrar till att stoppa cementeringen av ojämlikheter¹⁸. Europeiska kommissionen och den höga representanten arbetar för jämställdhetsintegrering inom all politik och verksamhet och ser det **som allas ansvar**, även vid EU:s institutioner. Medlemsstaterna uppmuntras att delta i dessa ansträngningar.

Av målen för hållbar utveckling är det femte målet ett av de tre minst finansierade målen på global nivå. EU har åtagit sig att se till att minst **85 % av alla nya yttre åtgärder**¹⁹ ska ha jämställdhet samt kvinnors och flickors egenmakt som delsyfte eller huvudsyfte senast 2025²⁰.

På grundval av EU:s handlingsplan för jämställdhet (2015–2020) har denna andel ökat stadigt, från ca 58 % 2016 till 65 % 2019. EU är nu fast beslutet att nå målet 85 % till 2025.

Mot denna bakgrund kommer alla externa EU-finansierade program att tillämpa följande **tre minimistandarder**:

1. Utförande och användning av uppdaterade **jämställdhetsanalyser** som underlag vid beslutsfattande om framtida insatser och integrering av dessa i alla relevanta dialoger, politiska åtgärder, strategier, program och verksamheter²¹.
2. Användning av en **genusmedveten och könsuppdelad uppsättning indikatorer och statistik** för övervakning och utvärdering²².
3. Tillhandahållande av **skälig grund** som baseras på slutsatserna av jämställdhetsanalysen, för att motivera eventuella insatser som **inte anses bidra till jämställdhet**.

¹⁶ <https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/FaithForRights.aspx>

¹⁷ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209489%202014%20INIT>

¹⁸ ”Målet [med jämställdhetsintegrering] är att omfördela makt, inflytande och resurser på ett rättvist och jämställt sätt, genom att hantera ojämlikheter, främja rättvisa och skapa möjligheter.” Jämställdhetsstrategin, s. 15.

¹⁹ ”Åtgärder för jämställdhet och kvinnors egenmakt: *Förändra flickors och kvinnors liv genom EU:s yttre förbindelser 2016–2020* (gemensamt arbetsdokument SWD(2015) 182 final). Rådets slutsatser 13201/15, 26.10.2015.

²⁰ I den tredje handlingsplanen för jämställdhet tillämpas DAC:s poängsystem för jämställdhet. **Delsyfte** (markör 1) innebär att jämställdhet är ett viktigt syfte, men inte det främsta skälet till att åtgärden vidtas, medan **huvudsyfte** (markör 2) betyder att jämställdhet är det viktigaste syftet. För området humanitärt bistånd tillämpar kommissionen sin egen köns- och åldersmarkör på humanitära insatser: https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf

²¹ Jämställdhetsanalysen bör inspirera och leda till utarbetandet av landsspecifika genomförandeplaner – se avsnitt 2.

²² Se det gemensamma arbetsdokumentet SWD(2020) 284 som åtföljer den tredje handlingsplanen för jämställdhet.

Europeiska kommissionen och den höga representanten kommer att främja insatser som har jämställdhet som huvudsyfte och som har förändringspotential. **Minst en insats med jämställdhet som huvudsakligt mål kommer att stödjas i varje land**²³.

Kommissionen kommer även att öka sitt stöd för **jämställdhetsbudgetering** via program till stöd för förvaltning av de offentliga finanserna. Den kommer att säkerställa att nya rapporter om bedömningen av offentliga utgifter och ekonomisk ansvarighet kommer att innehålla en jämställdhetsmodul.

Liksom **EU:s externa investeringsplan** kommer instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete att genomföras enligt en integrerad strategi, med en kombination av stöd för privata investeringar i partnerländer och åtgärder för att förbättra investeringsklimatet. I den externa investeringsplanen kommer hinder för kvinnors egenmakt att tas upp och jämställdhetsintegrering kommer att tillämpas på EU:s blandfinansierade medel och garantier.

EU bör fortsätta att främja jämställdhet genom sin **handelspolitik**. Nya handelsavtal bör omfatta **kraftfulla jämställdhetsbestämmelser**, inklusive **efterlevnad av relevanta ILO- och FN-konventioner**.²⁴ Efterlevnaden av dessa konventioner bör fortsätta att vara ett krav enligt den **nya förordningen om det allmänna preferenssystemet**, som träder i kraft 2024. EU kommer även att fortsätta att inkludera **särskilda jämställdhetsanalyser** i alla förhandsbedömningar, bedömningar av konsekvenserna för hållbar utveckling och politiska granskningar kopplade till handel.

Eftersom kvinnor har en viktig roll i försörjningskedjan för fiskeriprodukter, inbegripet vattenbruksprodukter, används redan nu sektorsstödet i partnerskapsavtalen om fiske för projekt på detta område²⁵.

Kvinnor och flickor utgör ungefär hälften av alla internationella migranter, och deras bidrag till den ekonomiska och sociala utvecklingen i ursprungs-, transit- och bestämmelseländerna samt deras särskilda behov måste erkännas. EU bör säkerställa att kvinnliga migranter kan utöva sina rättigheter fullt ut, genom **jämställdhetsintegrerade politiska åtgärder**, program och lagar på migrationsområdet och förstärkt jämställdhetsintegrerad migrationsstyrning på global, regional och nationell nivå. EU kommer att bygga vidare på tidigare lärdomar, bland annat från dess förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika.

EU bör fortsätta att köns- och åldersanpassa sitt **humanitära bistånd** och sträva efter att integrera frågan om jämställdhet och ålder, med beaktande av särskilda behov, sårbarheter och allas förmåga. Tillämpningen av kommissionens **köns- och åldersmarkör** på humanitära insatser²⁶ och riktade åtgärder kommer att bidra till detta.

Genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet kommer att bidra till **den tredelade kopplingen mellan humanitärt bistånd, utvecklingssamarbete och fred**, och samarbete mellan aktörer uppmuntras starkt.

²³ Dvs. insatser med OECD:s jämställdhetsmarkör 2. Se anmärkning 21.

²⁴ ILO:s konvention nr 100 om lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde, ILO:s konvention nr 111 om diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning och FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor.

²⁵ Enligt Världsbanken är 47 % av de 120 miljoner personer i världen som arbetar inom fiske och efterföljande verksamheter såsom bearbetning eller försäljning kvinnor och inom vattenbruksnäringen uppgår denna siffra till hela 70 %.

²⁶ https://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf

Forskning och innovation spelar en avgörande roll när det gäller att främja jämställdhet och kvinnors egenmakt. Programmet **Horisont Europa** kommer genom internationellt samarbete bidra till gemensamma lösningar på globala utmaningar genom att stödja genusforskning och intersektionell forskning, kvinnors tillgång till forskningsfinansiering och kvinnors möjligheter att inleda forskarkarriärer samt integreringen av ett genusperspektiv i forskningsinnehållet.

2. Främja ett strategiskt EU-engagemang på nationell, regional och multilateral nivå

Vid genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet bör man eftersträva ett samordnat, strategiskt och enhetligt EU-engagemang på multilateral, regional och nationell nivå.

2.1. Samarbete på nationell nivå

EU:s delegationer samt utförarna av insatser och uppdrag inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna bör, i samordning med EU-medlemsstaternas ambassader och på grundval av en sund jämställdhetsinriktad **landsprofil**²⁷, utarbeta en **landsspecifik genomförandeplan** som ska innehålla politiska prioriteringar och insatser samt viktiga mål som valts ut från de tematiska politikområden som fastställs i kapitel 3 i detta gemensamma meddelande²⁸.

EU bör arbeta inom **partnerskap** med nationella jämställdhetsnätverk och jämställdhetsministerier. I möjligaste mån kommer EU att stödja relevanta nationella och sektorspecifika jämställdhetsstrategier eftersom detta är viktigt för att EU:s insatser ska vara hållbara på lång sikt. EU bör upprätthålla en regelbunden dialog om genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet och samarbeta med en rad olika aktörer, såsom **lokala myndigheter och organisationer inom det civila samhället, kvinnorrättsaktivister, människorättsförsvare, ungdomar, religiösa organisationer och trossamfund**.

Genusperspektivet kommer att integreras i de landsspecifika färdplanerna för samarbete med organisationer i det civila samhället, och ett meningsfullt deltagande av kvinno- och flickorganisationer samt gräsrotsorganisationer kommer att säkerställas.

EU bör eftersträva nära samordning med landsrepresentationer för **internationella organisationer**, särskilt för FN-systemet. Dessutom bör EU samarbeta med **den privata sektorn** för att verka för jämställdhet samt företags- och människorättsnormer.

2.2. Öka EU:s engagemang på internationell och regional nivå

EU bör stärka sitt engagemang, sin dialog och sitt partnerskap med regionala aktörer genom att stödja jämställdhetsstrategier som drivs av internationella och regionala organisationer och se till att genusperspektivet integreras i alla regionala EU-program.

Att öka synergieffekterna mellan regional och nationell nivå har gett positiva resultat inom EU:s regionala samarbete i det **södra grannskapet**, t.ex. genom ett stärkt EU-partnerskap med **Europarådet** angående förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld

²⁷ En uppdaterad landsprofil och jämställdhets- och sektorsanalys kommer att utarbetas under programplaneringen för att integrera genusperspektivet i den övergripande programplaneringen och i varje prioriterat område. Om möjligt bör detta arbete utföras tillsammans med EU:s medlemsstater. I instabila och konfliktdrabbade sammanhang bör detta alltid utgöra en del av analysen av risker, sårbarhet och konflikter.

²⁸ Dessa planer kommer att bygga på det åtföljande arbetsdokumentet *Objectives and indicators to frame the Implementation of GAP III*, SWD(2020) 284.

i hemmet, i enlighet med standarderna och målen i Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen), och genom stöd till **unionen för Medelhavsområdet** i kampen för kvinnors mänskliga rättigheter, och detta arbete bör fortsätta.

EU-anslutningsprocessen har lett till rättsliga jämställdhetsreformer i kandidatländer och potentiella kandidatländer, då de förväntas gradvis anpassa sig till EU:s jämställdhetsregelverk och har den institutionella ram som krävs för att verkställa det.

EU bör på liknande sätt stödja initiativ såsom kommissionen för skydd och främjande av kvinnors och barns rättigheter vid **Sydostasiatiska nationers förbund, jämställdhetsförklaringen från Stillehavsöarnas ledare** och den så kallade **Montevideostrategin** i Latinamerika.

Inom **partnerskapet mellan Afrika och EU** bör EU stödja Afrikanska unionens riktade initiativ, t.ex. strategin för jämställdhet och kvinnors egenmakt (2018–2028)²⁹ och det nya årtiondet för afrikanska kvinnors finansiella och ekonomiska integration (2020–2030)³⁰. EU bör även verka för en fullständig ratificering och ett fullständigt genomförande av Maputoprotokollet och protokollet till den afrikanska stadgan om de mänskliga rättigheterna och folkens rättigheter om afrikanska kvinnors rättigheter³¹.

Vid integreringen av jämställdhetsperspektivet i alla delar av partnerskapet mellan Afrika och EU bör EU även stärka kvinnors roll som rättsinnehavare, fredsbyggare och beslutsfattare för fred och säkerhet, demokrati och rättsstaten samt främja kvinnors tillgång till juridiska och grundläggande tjänster. Stödet till det kontinentala frihandelsområdet i Afrika bör gynna kvinnor. Ur ett bredare stadsutvecklingsperspektiv kommer affärsmöjligheter för kvinnor och kvinnors deltagande att främjas genom ett samarbete mellan EU och afrikanska städer inom initiativet *100 Intelligent Cities Challenge*³².

De regionala EU-insatserna bör inriktas på gränsöverskridande jämställdhetsutmaningar, som klimatförändringar, migration och tvångsförflyttning, inklusive människohandel och säkerhetsfrågor. Ett nytt program för **kapacitetsuppbyggnad för militär personal till stöd för utveckling** och säkerhet³³ kommer att genomföras i afrikanska länder, och agendan för kvinnor, fred och säkerhet kommer att införlivas i programmet.

I varje region kommer Europeiska kommissionen och den höga representanten att stödja **nyskapande jämställdhetsinsatser** baserade på regionala jämställdhetsanalyser, när så är lämpligt. I exempelvis Afrika söder om Sahara bör stöd gå till partnerskap som omfattar flera länder och skapar synergieffekter mellan arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, utbildning, nutrition samt tillgång till finansiering och affärsmöjligheter för kvinnor.

²⁹ https://au.int/sites/default/files/documents/36195-doc-au_strategy_for_gender_equality_womens_empowerment_2018-2028_report.pdf

³⁰ <https://au.int/en/pressreleases/20200214/promising-projections-new-decade-african-womens-financial-and-economic>

³¹ Detta omfattar ett rättsligt förbud mot könsstympning av kvinnor samt mot tvångsäktenskap och äktenskap som ingås med flickor som är yngre än 18 år, utrotning av alla former av könsrelaterat våld mot kvinnor i det offentliga och privata livet och ett rättsligt skydd för tonårsflickor mot övergrepp och sexuella trakasserier.

³² <https://www.intelligentcitieschallenge.eu/>

³³ Kommissionens genomförandebeslut, Bryssel, 30.7.2020, C(2020) 5215 final.

2.3. Ett starkare EU-ledarskap på multilateral nivå

EU bör stärka sin **ledande roll** inom jämställdhet samt kvinnors och flickors rättigheter och egenmakt på multilateral nivå och bidra till att driva på dessa frågor i internationella forum. EU bör använda sin **auktoritet och samlande kraft** för att ta initiativ till och ställa sig bakom resolutioner och förklaringar på jämställdhetsområdet och konsekvent bidra till inkluderingen av ett könsmedvetet språk i alla resolutioner och förklaringar. Att stärka och ingå partnerskap och allianser är viktigt för att förnya befintliga internationella åtaganden om jämställdhet samt kvinnors rättigheter och egenmakt. Detta är särskilt tydligt i hanteringen av globala utmaningar, som covid-19. De **multilaterala EU-delegationerna har ett särskilt ansvar** att främja politiska initiativ och samtidigt samordna med EU-medlemsstaternas diplomatiska myndigheter på plats och med partnerländer.

Som en del av sitt multilaterala engagemang arbetar EU aktivt med FN-systemet och med alla FN:s organ och fackorgan på jämställdhetsområdet. EU bör fortsätta att vara en uttalad förespråkare för kvinnors rättigheter vid människorättsrådet och säkerställa ett fullständigt engagemang vid alla olika möten. Europeiska kommissionen är tillsammans med vissa EU-medlemsstater en del av **Generation Equality Forum**³⁴, en global samling för jämställdhet som sammankallas av FN:s enhet för jämställdhet och kvinnors egenmakt och som även leds av Mexikos och Frankrikes regeringar, i partnerskap med det civila samhället, den privata sektorn och internationella organisationer. Europeiska kommissionen är en av ledarna för **Generation Equality Action Coalition för motverkande av könsrelaterat våld**.

EU bör fortsätta sitt nära samarbete med det globala humanitära initiativet om **uppmaning till insatser mot könsrelaterat våld i krissituationer och dess nya färdplan**³⁵ och främja detta.

EU bör även fortsätta att engagera sig i **forumen G7 och G20** för att föra fram agendan för kvinnor, fred och säkerhet samt kvinnors egenmakt och jämställdhet, bland annat på arbetsmarknaden. Inom ramen för G20 arbetar EU och andra medlemmar aktivt för att uppnå **målet från G20-toppmötet i Brisbane 2014** om att minska klyftan i arbetskraftsdeltagande mellan kvinnor och män med 25 % senast 2025.

När det gäller **OECD** kommer Europeiska kommissionen att fortsätta att vara en aktiv medlem i DAC:s nätverk för jämställdhet³⁶, vars mål är att förbättra politik och praxis för att öka jämställdheten inom utvecklingsprogram samt säkra flickors och kvinnors rättigheter och samtidigt bidra till Agenda 2030 för hållbar utveckling.

3. Mot en jämställd värld: inriktning på några viktiga tematiska verksamhetsområden

Syftet med den tredje handlingsplanen för jämställdhet är att påskynda framstegen i fråga om jämställdhet samt kvinnors och flickors egenmakt genom att fastställa **mål och åtgärder inom sex viktiga tematiska politikområden**. Den bygger på tidigare handlingsplaner för jämställdhet och berör nya utmaningar och möjligheter, samtidigt som samstämmigheten

³⁴ <https://forum.generationequality.org/>

³⁵ <https://www.calltoactiongbv.com> – För information om EU:s globala ordförandeskap avseende uppmaningen 2017–2018, se https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/booklet_eu_leadership_c2a.pdf

³⁶ GenderNet: <http://www.oecd.org/dac/gender-development/about-gendernet.htm>

mellan intern och extern politik säkerställs. De särskilda målen och indikatorerna för varje verksamhetsområde föreskrivs i arbetsdokumentet *Objectives and indicators to frame the implementation of GAP III*.

3.1. Säkerställa frihet från alla former av könsrelaterat våld

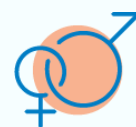
Alla människor har rätt att leva ett liv fritt från alla former av våld. Detta är dock långt ifrån dagens situation. Flera former av könsrelaterat våld mot kvinnor och flickor – dvs. våld som riktas mot en kvinna på grund av att hon är kvinna eller som drabbar kvinnor opropor­tionerligt³⁷ – förekommer fortfarande i alla länder och är en av de mest utbredda och underrapporterade formerna av brott mot de mänskliga rättigheterna³⁸. Kvinnor och flickor med funktionsnedsättning, i minoritetsgrupper, kvinnliga migranter eller hbtqi-personer löper särskilt stor risk³⁹.

35 % av alla kvinnor har drabbats av könsrelaterat våld. I vissa länder är det så många som **70 %**

Varje år riskerar över **4 miljoner** flickor att utsättas för kvinnlig könsstympning

I en del länder gifts **40 %** av alla flickor bort innan de fyller 18 år, och **12 %** innan de fyller 15 år

Könsrelaterat våld är förankrat i **skadliga sociala normer och stereotyper** inom kulturer och sociala klasser. Det drabbar alla befolkningsgrupper till en enorm kostnad för offren, deras familjer, samhället och ekonomin. Covid-19-pandemin har slagit hårt mot kvinnor och har i många delar av världen lett till ett ökat antal kvinnomord och ökat könsrelaterat våld, bland annat i hemmet⁴⁰.

Covid-19-krisen väntas leda till att ytterligare sammanlagt **13 miljoner** barnäktenskap äger rum som annars inte skulle ha gjort det mellan 2020 och 2030

³⁷ Artikel 3 d i Istanbulkonventionen.

³⁸ Uppgifter: WHO, *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*, 2013. Unicef, *What is Female Genital Mutilation?*, 2019. Finns på <https://www.unicef.org/stories/what-you-need-know-about-female-genital-mutilation> – UNFPA, *Child Marriage Overview*. Finns på <https://www.unfpa.org/child-marriage>

³⁹ I låg- och medelinkomstländer löper kvinnor med funktionsnedsättning två till fyra gånger så stor risk att utsättas för partnervåld: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#notes>

⁴⁰ <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2020.pdf> – UNFPA, Interim Technical Note, *Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Planning and Ending Gender-based Violence, Female Genital Mutilation and Child Marriage*, den 27 april 2020.

EU har finansierat en mängd olika initiativ och program över hela världen som syftar till att få stopp på alla former av könsrelaterat våld, inklusive barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap, kvinnlig könsstympning och könss selektiv abort (preferens för söner) osv. Särskild uppmärksamhet ägnas de allvarliga konsekvenserna av konfliktrelaterat sexuellt våld eftersom det är ett brott mot mänskligheten och en krigsförbrytelse som vanligen begås mot kvinnor i alla åldrar, såväl som mot män och pojkar, för att bestraffa, underkuva och/eller ödelägga hela samhällen eller befolkningar⁴¹.

EU:s och FN:s Spotlight-initiativ⁴², som lanserades med ett ursprungligt EU-bidrag på 500 miljoner euro, är ett helt nytt globalt program som investerar i förebyggande av och stöd till utrotandet av alla former av våld mot kvinnor och flickor. Det är inriktat på att förbättra lagar och policyer, den institutionella kapaciteten, kvaliteten på tillhandahållandet av samhällsviktiga tjänster och datahanteringen, öka egenmakten för kvinnorörelser samt på att utmana skadliga sociala normer och stereotyper. Lärdomar från Spotlight-initiativets och liknande programs **genusförändrande strategi** kommer att ligga till grund för framtida insatser⁴³.

Humanitära kriser, konflikter, katastrofer och pandemier ökar riskerna för sexuellt och könsrelaterat våld, vilket måste förhindras och åtgärdas redan när det bryter ut. Strategier med överlevaren i centrum där samverkande former av diskriminering beaktas är fortsatt viktiga.

EU:s humanitära bistånd omfattar åtgärder för att förebygga och vidta åtgärder mot sexuellt och könsrelaterat våld inom ramen för EU:s skydds- och hälsoprogram⁴⁴.

EU:s insatser bör bidra till att

- öka skyddet – genom att stödja lagstiftning för att kriminalisera alla former av könsrelaterat våld samt kapacitetsuppbyggnad i brottsbekämpande organ, i enlighet med internationella rättsliga och politiska regelverk⁴⁵,
- satsa på förebyggande åtgärder – genom att utmana skadliga könsnormer, samarbeta med alla berörda aktörer för att säkerställa en strategi och åtgärder som inriktas på offrens behov och syftar till att förhindra att förövare återfaller i brott, och även skapa engagemang hos män och pojkar samt traditionella och religiösa ledare,
- i ökad utsträckning lagföra förövare, däribland personer som är inblandade i människohandel, genom att stärka de brottsbekämpande organens strategi som ska vara inriktad på offrens behov,
- öka skyddet för överlevare, bland annat genom att verka för tillgången till livräddande sociala och juridiska tjänster med en strategi som sätter överlevarna i centrum, särskilt i instabila områden som är i eller på väg ut ur en konflikt, eller när överlevare upplever diskriminering på flera grunder,
- främja tillgången till psykosocialt stöd och psykosociala tjänster samt verka för att offer för könsrelaterat våld och människohandel kan delta i det ekonomiska och

⁴¹ EU stöder Nadia Murads Sinjar Action Fund och den globala fonden för överlevare av konfliktrelaterat sexuellt våld (Mukweges/Murads fond).

⁴² <https://spotlightinitiative.org/>

⁴³ Resultaten av halvtidsöversynen av Spotlight-initiativet blir tillgängliga i början av 2021.

⁴⁴ Under 2018 och 2019 anslog EU mer än 62 miljoner euro.

⁴⁵ Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen) är riktmärket för internationella standarder på detta område. Alla EU:s medlemsstater har undertecknat konventionen och 21 medlemsstater har redan ratificerat den. EU undertecknade konventionen 2017, och slutförandet av EU:s anslutning prioriteras högt av kommissionen.

sociala livet,

- genomföra säkra humanitära insatser av hög kvalitet för att stödja beredskap, förebyggande och åtgärder avseende sexuellt och könsrelaterat våld samt utföra arbetet med uppmaningen till insatser,
- stärka kvinnorrättsorganisationer och sociala rörelser samt organisationer inom det civila samhället som arbetar med den samverkande dimensionen av könsrelaterat våld och av konfliktrelaterat sexuellt våld.

3.2. Främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är avgörande för kvinnors och flickors självbestämmanderätt. EU fortsätter att helhjärtat stödja främjande, skydd och fullgörande av alla mänskliga rättigheter och ett fullständigt och effektivt genomförande av handlingsplanen från Peking och handlingsprogrammet från den internationella konferensen om befolkning och utveckling och resultaten från konferenserna för översyn av dessa och står fast vid sitt engagemang för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i detta sammanhang.

Det är varje individs rätt att utöva full kontroll över och besluta fritt och ansvarsfullt i frågor som rör dennes sexualitet och sexuella och reproduktiva hälsa, utan diskriminering, tvång eller våld, att leva hälsosamt och delta i ekonomin och i det sociala och politiska livet. Tillgång krävs till utförlig upplysning och undervisning om sexuell och reproduktiv hälsa (däribland omfattande sexualundervisning), av hög kvalitet och till ett överkomligt pris, samt till hälso- och sjukvårdstjänster⁴⁶.

Under 2017 omkom **295 000** mödrar under eller efter graviditet och förlossning. 94 % av alla sådana dödsfall sker i låginkomstområden. Bland flickor i åldrarna 15–19 är komplikationer i samband med graviditet och förlossning den vanligaste dödsorsaken globalt

Skadliga könsnormer och stereotyper står i vägen för familjeplanering, antingen i form av rättsliga hinder eller påtryckningar, trakasserier och övergrepp från samhället, samtidigt som en motreaktion mot jämställdhet hotar framsteg som uppnåtts med stor möda och befintlig lagstiftning.

EU:s insatser bör bidra till att

- skapa en gynnsam rättslig, politisk och social miljö som skyddar kvinnors och flickors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter och förbättrar tillgången till tjänster och information på området sexuell och reproduktiv hälsa, bland annat förebyggande och behandling av hiv/aids,
- avskaffa skadliga seder som kvinnlig könsstympning, barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt könsselektiv abort genom att stödja nationella, regionala och globala initiativ⁴⁷,
- utöka antalet tjänster i humanitära sammanhang, inklusive förlossningsvård, tillhandahållande av *minimal initial service package*⁴⁸, förebyggande av hiv/aids,

⁴⁶ Se det europeiska samförståndet om utveckling. https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

⁴⁷ Detta innefattar det UNFPA-ledda globala programmet för hantering av preferensen för söner, UNFPA:s och Unicefs globala program för att stoppa kvinnlig könsstympning, UNFPA:s och Unicefs globala program för att stoppa barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt EU:s och FN:s Spotlight-initiativ.

reproduktiv hälsa, mödrahälsa och nyfödda barns hälsa, familjeplanering, samt tillgodoseende av särskilda näringsbehov och sårbarheter.

3.3. Stärka ekonomiska och sociala rättigheter samt flickors och kvinnors egenmakt

Kvinnor och män bör i all sin mångfald ha lika möjligheter, lika tillgång till anställning, anständigt arbete och lika lön för lika arbete för att kunna bli ekonomiskt oberoende. Kvinnor och män bör dessutom dela lika på omsorgsansvar och ha tillgång till ett fullgott socialt skydd, offentliga tjänster samt ekonomiska möjligheter och affärsmöjligheter.

Dessutom behöver kvinnor och flickor även ha tillgång till en möjliggörande miljö i form av t.ex. säker, ekonomiskt överkomlig och tillgänglig kollektivtrafik och andra mobilitetsalternativ, både i landsbygds- och stadsområden.

Att stärka kvinnors ekonomiska ställning är viktigt för att minska fattigdom och uppnå inkluderande och hållbar tillväxt enligt Agenda 2030⁴⁹.

Enligt uppskattningar skulle ökad jämställdhet kunna leda till ytterligare ca **11 – 21 biljoner euro** i global BNP fram till 2025

Ekonomisk egenmakt

Utvecklingen mot att överbrygga den globala klyftan mellan kvinnors och mäns arbetskraftsdeltagande har avstannat⁵⁰. Löne- och inkomstskillnader⁵¹ försätter kvinnor i ännu ett underläge⁵². Föreskrifter och praxis beträffande egendomsägande, tillgång till banklån, arvsrätt och tillgång till identifikation är ofta diskriminerande mot kvinnor och begränsar deras tillgång till resurser och finansiering⁵³. Stöd till ekonomisk egenmakt för kvinnliga migranter i EU är även viktigt i detta sammanhang. EU:s handlingsplan för integration och inkludering innehåller åtgärder för att stödja kvinnors ekonomiska egenmakt.

Under 2020 befann sig mindre än **50 %** av alla kvinnor på arbetsmarknaden, jämfört med **76 %** av alla män, vilket innebär en klyfta mellan könen på 27 procentenheter globalt

Kvinnor står för **76,2 %** av det totala antalet timmar som spenderas på oavlönat omsorgs- och hushållsarbete i världen, vilket underminerar deras utbildnings- och arbetsmarknadsutsikter

⁴⁸ <https://www.unfpa.org/resources/what-minimum-initial-service-package>

⁴⁹ Rapport från McKinsey Global Institute *The Power of Parity: How Advancing Women's Equality can add \$12 Trillion to Global Growth*, 2015.

⁵⁰ Världsekonomiskt forums globala jämställdhetsrapport för 2020 och *World's Women 2020* (FN:s avdelning för ekonomiska och sociala frågor, statistikenheten).

⁵¹ *Ibid.* Bonnet, Florence, Joann Vanek och Martha Chen. 2019. *Women and Men in the Informal Economy – A Statistical Brief*. Manchester, Förenade kungariket: WIEGO.

⁵² Bonnet, Florence, Joann Vanek och Martha Chen. 2019. *Women and Men in the Informal Economy – A Statistical Brief*. Manchester, Förenade kungariket: WIEGO.

⁵³ Världsbanken, *Women, Business and the Law 2020*.

Konsekvenserna av covid-19-pandemin drabbar kvinnor eftersom de utgör en oproportionerligt stor andel av arbetskraften i sektorer som påverkas negativt av krisen, av den arbetskraft som har osäkra och informella anställningar⁵⁴ och av arbetskraften inom omsorgssektorn (inom bland annat områdena utbildning, socialt arbete och hälso- och sjukvård och hushållsarbete)⁵⁵. De bär dessutom även den ökande börda som oavlönat omsorgsarbete innebär⁵⁶. Detta understryker det akuta behovet att införa såväl icke-diskriminerande och inkluderande system för socialt skydd som formella anställningar, att utöka arbetstagares rättigheter och förmåner till att även omfatta arbetstagare med informella och osäkra anställningar och av att lägga särskild vikt vid en förbättring av arbetsvillkoren och lönerna för omsorgsgivare.

EU:s insatser bör bidra till att

- främja anständigt arbete, lika lön och arbetstagares rättigheter, samt kvinnors övergång till den formella ekonomin, bland annat genom att minska segregeringen på arbetsmarknaden, stärka kvinnors ledarskap och öka deras förhandlingsstyrka när ekonomiska beslut och beslut som rör hushållet fattas och i den sociala dialogen, inom sektorer där majoriteten av arbetstagarna är kvinnor, inklusive hushållsarbete och arbete inom icke-traditionella sektorer,
- skapa en gynnsam miljö för kvinnors ekonomiska verksamhet och tillgång till produktionsmedel och ekosystemtjänster, inklusive kvinnors tillgång till mark⁵⁷, verksamheter som rör hav och oceaner, penningöverföringar, teknik, finansiering, samt tillgång till identifikation och kontroll över rörlighet, inbegripet tillgång till säkra och ekonomiskt överkomliga transportalternativ,
- stödja universella system för socialt skydd och erkänna, minska och omfördela det oavlönade omsorgs- och hushållsarbetet genom att ge mer stöd till jämställdhetsbudgetering,
- utmana könsnormer i hemmet och på arbetsmarknaden, erkänna mäns och pojkars ansvar och främja en utveckling av lagstiftningen, t.ex. införande av betald pappaledighet,
- stödja kvinnors företagande och kvinnoleda företag, bl.a. socialt företagande, och kvinnors tillgång till finansiering genom att tillhandahålla innovativa investeringsordningar genom den externa investeringsplanen⁵⁸ och komma till rätta med marknadens misslyckande att nå ut till kvinnor samt främja skapandet av små och medelstora företag, samt genomföra ytterligare riktade insatser som t.ex. affärsutvecklingstjänster och sysselsättningsstöd, däribland för kvinnor som håller på att återhämta sig samt tvångsförflyttade kvinnor,
- stödja och stärka invandrarkvinnors egenmakt, vilket bidrar till en hållbar utveckling i ursprungs-, transit- och bestämmelseländer genom penningöverföringar, kunskaper

⁵⁴ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/documents/briefingnote/wcms_755910.pdf

⁵⁵ *Care work and care jobs for the future of decent work*, Internationella arbetsbyrån – Genève: ILO 2018.

⁵⁶ https://ec.europa.eu/info/news/impact-sex-and-gender-current-covid-19-pandemic-2020-may-28_en; <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/covid-19-and-gender-equality-countering-the-regressive-effects>

⁵⁷ Genom att främja kvinnors tillgång till markresurser finns det möjlighet till blandfinansiering med medel från den privata sektorn också i hållbara, kvinnostyrda värdekedjor från hållbart jordbruk och hållbar markförvaltning.

⁵⁸ T.ex. FMO:s garantiinstrument Nasira och blandfinansieringsprojektet ”Instrumentet för finansiell inkludering av kvinnor” tillsammans med Women’s World Banking.

och färdigheter,

- verka för jämställdhet genom handelspolitiken, bland annat genom EU:s engagemang i Världshandelsorganisationen och dess arbete med *Aid for Trade*, samt säkerställa en omfattande användning av bedömningar av konsekvenserna för hållbar utveckling i samband med handelsinitiativ och handelspolitiska granskningar.

Främja jämställdhet inom utbildning

Den globala utvecklingen när det gäller könsfördelningen vid inskrivning till grundskola och gymnasium har ännu inte nått tillräckligt långt för att undanröja **könsskillnaderna inom skolgång och lärande**⁵⁹.

2 av 3 av världens 740 miljoner vuxna analfabeter är kvinnor

Under 2016 gick **335 miljoner** flickor i grundskolor och gymnasier utan vatten och tvål

Bara runt **30 %** av alla kvinnliga högskolestudenter väljer att studera naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap eller matematik

Flickors tillgång till utbildning begränsas av **avsaknaden av framsteg när det gäller att garantera deras sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter**, av **osäkra lärandemiljöer** och av **bristen på lämpliga sanitetsanläggningar**⁶⁰. Enligt beräkningar från FN från 2016 upplevde 246 miljoner barn i världen könsrelaterat våld i skolan, och särskilt drabbade var missgynnade flickor och barn⁶¹. Barnäktenskap, tidiga äktenskap, tvångsäktenskap och tidiga graviditeter påverkar flickors benägenhet att avsluta sin gymnasieutbildning (36,9 % färre flickor än pojkar går klart gymnasiet), vilket försämrar deras inkomspotential och beslutsbefogenhet⁶². Varje ytterligare år i grundskolan ökar flickornas framtida lön med 10–20 %⁶³. Bristande tillgång till skolor ökar klyftan ytterligare för flickor med funktionsnedsättning. Könsstereotyper begränsar flickors karriärambitioner inom vetenskap och teknik och hindrar pojkar från att välja yrken inom vård och omsorg. Dessa stereotyper är också ett hinder för kvinnor som vill nå en chefsposition – även inom utbildning, trots att de flesta lärare är kvinnor.

⁵⁹ Education for All Global Monitoring Report (juni 2015), *Policy Paper 21: Humanitarian Aid For Education: Why It Matters and Why More Is Needed*, s. 3 <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002335/233557E.pdf>; UNICEF (2017), *Education Uprooted: For every migrant, refugee and displaced child, education*.

⁶⁰ Unesco, *#HerEducationOurFuture: The latest facts on gender equality in education*, 2020 (1/3, 1/4, 1/2).

Unicef, *Guidance on Menstrual Health and Hygiene*, 2019. Övriga uppgifter i rutan:

Förenta nationerna. *The World's Women 2015: Trends and Statistics*. New York: FN:s avdelning för ekonomiska och sociala frågor, statistikenheten, 2015.

⁶¹ <https://en.unesco.org/news/gender-based-violence-schools-significant-barrier-right-education>

⁶² *The cost of gender inequality notes series. How large is the gender dividend? Measuring Selected Impacts and Costs of Gender Inequality*, Världsbanken, februari 2020, s. 5, 26–27, 46.

⁶³ Unesco, *#HerEducationOurFuture: The latest facts on gender equality in education*, 2020.

I krissituationer, exempelvis under den globala **covid-19-pandemin**, har nedstängningar av skolor lett till en ökad risk för barnarbete, våld i hemmet, sexuellt utnyttjande, tidiga graviditeter, barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap⁶⁴. Flickor får mindre distansundervisning eftersom de har sämre tillgång till internet (17 % mindre tillgång globalt) och mobiltelefoner (26 %) än pojkar⁶⁵. Hälften av alla flyktingflickor på gymnasiet kommer inte att återvända till skolan efter covid-19⁶⁶.

I humanitära sammanhang ökade EU:s budget för utbildning i krissituationer betydligt, från 1 % 2015 till 10 % från och med 2019, dvs. mer än 450 miljoner euro till över 8,5 miljoner flickor och pojkar i 59 länder världen, vilket innebär att EU därmed föregår med gott exempel och är pådrivande när det gäller att använda utbildning som ett medel för fred och skydd⁶⁷.

Det krävs att fokus inte bara ligger på att få en jämn könsfördelning till antalet, utan i högre grad även på hur utbildningssystemet kan verka för jämställdhet.

EU:s insatser bör bidra till att

- främja jämställdhet inom och genom inkluderande utbildning av hög kvalitet och till ett överkomligt pris på alla nivåer genom fortsatt finansiering av utbildning i nödsituationer motsvarande 10 % av budgeten för humanitärt bistånd och genom att öka den övergripande finansieringen av utbildning,
- skapa starkare jämställdhetsintegrerade utbildningssystem för att främja jämställdhet och uppnå mer rättvisa utbildningsresultat för flickor och pojkar genom säkra och sunda lärandemiljöer, lärarrekrytering, utbildning och yrkesmässig utveckling, kursplaner och läromedel samt samarbete med föräldrar och samhällen,
- öka investeringarna i flickors utbildning för att uppnå lika tillgång till alla former av utbildning, däribland naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik, digital kompetens och digitala färdigheter samt teknisk utbildning och yrkesutbildning,
- förbättra tillgången till omfattande sexualundervisning för ungdomar både i och utanför skolan,
- vidta kraftfulla åtgärder inom och genom utbildning för att bekämpa könsstereotyper, diskriminerande sociala normer och könsrelaterat våld i skolan.

Främja universell tillgång till hälso- och sjukvård

De offentliga hälso- och sjukvårdssystemen får inte tillräckliga medel, vilket kraftigt påverkar de tjänster som tillhandahålls flickor och kvinnor⁶⁸.

⁶⁴ UNFPA, Interim Technical Note, *Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Planning and Ending Gender-based Violence, Female Genital Mutilation and Child Marriage*, den 27 april 2020.

⁶⁵ <https://itu.foleon.com/itu/measuring-digital-development/gender-gap/>

⁶⁶ OECD (2018), *Bridging the Digital Gender Divide*, s. 13. <http://www.oecd.org/internet/bridging-the-digital-gender-divide.pdf>

⁶⁷ UNHCR (2020), *Coming Together for Refugee Education*, s. 5.

⁶⁸ https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/eie_mapping_report.pdf

⁶⁹ <https://www.unwomen.org/en/digital-library/progress-of-the-worlds-women>

Minst 50 % av världens befolkning saknar tillgång till den vård de behöver, samtidigt som omkring **1 av 3** gifta kvinnor i utvecklingsländer anger att de har lite eller inget att säga till om när det kommer till deras egen hälsa

Covid-19-krisen har ytterligare äventyrat de grundläggande hälso- och sjukvårdstjänsterna och tillgången till säkra läkemedel och vaccin, vilket resulterar i ökad mödradödlighet och ett ökat antal oönskade graviditeter⁶⁹. Eftersom kvinnor arbetar i det främsta ledet inom vården löper de ofta en högre risk att bli sjuka i samband med pandemin. Omdirigeringen av hälso- och sjukvårdssystemens resurser till covid-19 har haft en kraftig inverkan på förebyggandet och behandlingen av hiv samt ökat stigmatiseringen och diskrimineringen av dem som lever med hiv, särskilt när det gäller kvinnor⁷⁰.

Kvinnor och flickor med funktionsnedsättning löper högre risk på grund av otillgänglig information om förebyggande och hjälp samt akuta hinder vad gäller tillgången till hälso- och sjukvård eller grundläggande vatten-, sanitets- och hygienfaciliteter. Varaktig finansiering av allmän hälso- och sjukvård, inklusive tjänster kopplade till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, är viktigare än någonsin.

EU:s insatser bör bidra till att

- främja allmän hälso- och sjukvård genom hållbara och resilienta hälso- och sjukvårdssystem och rättvis tillgång till grundläggande tjänster och information, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa, mödravård och kapacitet att behandla överförbara och icke-överförbara sjukdomar, varvid särskild hänsyn ska tas till kvinnor och flickor med funktionsnedsättning. Hänsyn ska tas till de störningar i tillgången till vård som orsakats av covid-19-pandemin,
- säkerställa att diagnostik, vaccin och behandlingar för covid-19 finns tillgängliga för kvinnor och att de har tillgång till dessa på lika villkor,
- förbättra tillgången till vatten och anständiga sanitetsfaciliteter och vidta åtgärder mot otillräcklig menstruationshygienhantering genom att öka medvetenheten, främja skolsanitetsprogram och tillhandahålla sanitetsfaciliteter i skolorna,
- utforma nutritionsprogram, bland annat i humanitära sammanhang, särskilt för gravida och ammande kvinnor och för barn under fem år.

3.4. Främja jämlikt deltagande och ledarskap

Kvinnor och flickor bör delta på lika villkor i den offentliga och privata sfären för att uppnå en fungerande demokrati och ekonomi och garantera mänskliga rättigheter för alla. Detta har stora fördelar för samhället som helhet, med alltifrån ökad trovärdighet åt demokratiska institutioner till minskat antal fall av statligt våld⁷¹.

Trots detta **fortsätter kvinnor att vara underrepresenterade bland väljare, politiska ledare och förtroendevalda, liksom bland officiella fredsförhandlare och medlare. Förändringen går långsamt för förtroendevalda ämbeten och beslutsfattande organ på alla nivåer**⁷². Även om runt 39 % av alla länder har infört kvotering för kvinnors

⁶⁹ <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response>

⁷⁰ https://www.theglobalfund.org/media/9819/covid19_mitigatingimpact_report_en.pdf; Rapport från UNAIDS Start Free Stay Free AIDS, 2019.

⁷¹ *Foreign Affairs*, vol. 99, nr 1, Women under Attack. The backlash against female politicians.

⁷² Uppgifter i rutan: Interparlamentariska unionen. *Women in national parliaments*, den 1 februari 2019.

representation i parlament eller politiska partier hämmas genomförandet av faktorer som könsstereotyper, partistrukturer och bristande politisk finansiering.

Kvinnor upptar runt **25 %** av platserna i världens nationella parlament, en långsam ökning från **11,3 %**

Mellan 1992 och 2018 utgjorde kvinnor bara **13 %** av förhandlarna, **6 %** av medlarna och **6 %** av undertecknarna i större fredsprocesser

Kvinnor i det offentliga livet, inklusive politiker, journalister och aktivister, utsätts ofta för könsrelaterat våld, däribland olika former av nätvåld och till och med mord, med ett krympande utrymme för det civila samhället. **Politiskt motiverade angrepp** på kvinnor har stigit i nästan alla regioner och var rekordhøgt 2019. I en undersökning från 2016 med kvinnliga politiker från 39 länder konstaterades att 82 % hade utsatts för psykiskt våld och 44 % hade tagit emot våldsamma hot⁷³.

Samtidigt har en **ny generation yngre kvinnliga aktivister** börjat göra sina röster hörda i en mängd olika frågor, bland annat flickors och kvinnors egenmakt. Dessa unga kvinnor och flickor bör ges en plattform för att ge uttryck för sina åsikter och skapa engagemang.

EU:s insatser bör bidra till att

- öka kvinnors deltagande, representation och ledarskap inom politik, samhällsstyrning och valprocesser på alla nivåer, via stöd för demokratiprogram och samhällsstyrningsprogram samt reformer av den offentliga förvaltningen,
- stärka kvinnors kapacitet som politiska ledare i regeringar och parlament genom utbildning och den kvinnliga politiska organisationen, samt främja jämställdhetsintegrering inom lagstiftning och budgetering⁷⁴ och lyfta fram program för unga ledare,
- uppmuntra unga kvinnors och tonårsflickors medborgardeltagande, även inom partnerskap med ungdomsorganisationer, öka stödet till organisationer som övervakar parlament och leds av och engagerar ungdomar samt sammanföra EU och företrädare för partnerländer,
- motverka könsstereotyper i medieinnehåll, i samarbete med den audiovisuella sektorn och medierna, samt öka kvinnors inflytande och stödja deras rättigheter som användare och producenter av information och som företagare och beslutsfattare inom sektorn⁷⁵,
- förbättra den jämlika rättsliga kapaciteten och kvinnors tillgång till rättslig prövning genom stöd till gräsrotsinsatser och till reformer av rättssystemen,
- uppmuntra en gynnsam och säker miljö, även på nätet, för organisationer inom det civila samhället, flick- och kvinnorrättsorganisationer, kvinnliga människorättsförsvarare, fredsbyggare, kvinnliga journalister och företrädare för ursprungsbefolkningar, och samtidigt stärka skyddsmekanismer och stödja kvinnors ledande roller genom globala och regionala centrum, samt främjande verksamhet och

Council on Foreign Relations, *Women's Participation in Peace Processes*, 2019.

⁷³ <https://www.ipu.org/resources/publications/issue-briefs/2016-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-parliamentarians>

⁷⁴ Se peer-to-peer-projektet "Inter Pares | Parliaments in Partnership" och plattformen iKNOW Politics: <https://www.iknowpolitics.org/en>

⁷⁵ Se t.ex. initiativet Media4Democracy och den EU-stödda tv-produktion som berör könsroller, t.ex. i Burkina Faso, Kenya och i Mellanöstern och Nordafrika, "One Woman Show".

insatser för att dokumentera övergrepp mot försvarare av kvinnors mänskliga rättigheter.
--

3.5. Integrera agendan för kvinnor, fred och säkerhet

Under 2000-talet har **katastrofer samt kriser som orsakats av människor, t.ex. konflikter, blivit mer komplexa och utdragna och kopplas i allt större utsträckning till globala utmaningar**, som klimatförändringar, miljöförstöring, förflyttning och – vilket är särskilt aktuellt nu – pandemier. Covid-19-pandemins effekter har visat hur central agendan för kvinnor, fred och säkerhet är för att ta itu med ett ökat hot om våld och inkludera kvinnor genom kopplingen mellan säkerhet och jämställdhet.

Konflikter, kriser och instabilitet står i vägen för utvecklingen mot hållbar fred och säkerhet och uppnåendet av målen för hållbar utveckling. I agendan för kvinnor, fred och säkerhet uppmärksammas kopplingarna mellan bristande jämställdhet och konflikter och hur de förstärker varandra, **med betoning på behovet att se bristande jämställdhet som en grundorsak till och en drivkraft bakom konflikter och instabilitet**. Ojämligheter kombinerat med uteslutande av kvinnor från makt, möjligheter, tjänster och säkerhet skapar en grogrund för konflikter och könsrelaterat våld, särskilt i situationer där staten har bristande kapacitet eller legitimitet. **Vid förebyggande åtgärder bör en risk-, behovs- och rättighetsbaserad strategi tillämpas.**

Kvinnor är ofta offer i dessa situationer, men inte alltid. De spelar flera olika roller – som soldater, fredsbyggare, medlare, politiker, företagare och aktivister. **Antalet kvinnor som deltar i fredsprocesser är fortfarande lågt**, trots globala, regionala och nationella åtaganden⁷⁶, och **många fredsavtal omfattar inte ens jämställdhetsbestämmelser** som i tillräcklig utsträckning tillgodoser kvinnors behov. **Att öka kvinnors deltagande i alla freds- och säkerhetsrelaterade frågor är en prioritet för EU.**

På grundval av sin strategi för kvinnor, fred och säkerhet kommer EU att genomföra sin handlingsplan om kvinnor, fred och säkerhet⁷⁷, i vilken tydliga mål och uppfyllningskriterier identifieras inom följande centrala prioriterade områden: i) förebyggande åtgärder, ii) skyddsåtgärder, iii) nödhjälps- och återhämtningsinsatser, och de tre övergripande och tvärgående principerna om iv) deltagande, v) jämställdhetsintegrering, och vi) att föregå med gott exempel.

EU:s mål för kvinnor, fred och säkerhet bör uppnås genom bland annat **politiskt och diplomatiskt engagemang och integrering av genusperspektivet**, och kvinnors deltagande och ledarskap bör säkerställas **i alla freds- och säkerhetssammanhang**. Det är även

⁷⁶ Det finns viss god praxis som kan byggas vidare på, såsom kvinnors deltagande i fredsbyggande insatser i samband med konflikten i Syrien, genom både det civila samhället och den FN-ledda politiska processen. Som en följd av främst påtryckningar från EU består den syriska konstitutionskommitté som inrättades av FN till 30 % av kvinnor.

⁷⁷ EU:s strategi för kvinnor, fred och säkerhet är fogad till rådets (utrikes frågor) slutsatser om kvinnor, fred och säkerhet, antagna den 10 december 2018, (rådsdokument 15086/18), och EU:s handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet (EAAS(2019) 747 – rådsdokument 11031/19). Ansvaret för genomförandet av EU:s politiska ram för agendan för kvinnor, fred och säkerhet ligger hos EU:s medlemsstater och alla relevanta avdelningar vid kommissionen. EU:s handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet fogas till arbetsdokumentet till den tredje handlingsplanen för jämställdhet. Rapporteringen i handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet följer rapporteringen i den tredje handlingsplanen för jämställdhet, medan EU-arbetsgruppen för kvinnor, fred och säkerhet sköter övervakningen.

nödvändigt att vidta **specifika åtgärder**, inbegripet riktad utbildning för militären, rättsväsendet och säkerhetsstyrkor.

Synergieffekter mellan agendan för kvinnor, fred och säkerhet och de andra tematiska prioriteringarna kommer att utnyttjas. Övervakningen av och rapporteringen om kvinnor, fred och säkerhet kommer att anpassas till den tredje handlingsplanen för jämställdhet, även för att helt integrera EU:s politiska ram för kvinnor, fred och säkerhet i EU:s övergripande jämställdhetspolitiska ram.

EU:s insatser bör bidra till att⁷⁸

- stödja och genomföra kapacitetsuppbyggnad och mentorskap avseende kvinnors ledarskap, för kvinnliga förhandlare och medlare, i syfte att förbättra ändamålsenligheten och kvaliteten på deras deltagande i fredsprocesser,
- arbeta mot att uppnå ett kvinnligt deltagande på 33 % inom alla EU:s verksamheter och projekt kopplade till fredsprocesser,
- inrätta samrådsmekanismer för alla konfliktrelaterade frågor med kvinnliga gräsrotsaktivister och civilsamhällesorganisationer, både i medlemsstaterna och i konfliktdrabbade områden, där uppdrag och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens åger rum,
- införa obligatorisk utbildning i integrering av genusperspektiv för all personal vid högkvarter, EU-delegationer, den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens uppdrag och insatser etc.,
- främja och stödja inkluderande politik/verksamhet inom hela agendan för kvinnor, fred och säkerhet med fullständigt och jämlikt deltagande, även av män och pojkar,
- stärka rättsstaten och det straffrättsliga systemet genom övergångsrättvisa och reparativ rättvisa, och reform av säkerhetssektorn, för att stoppa straffriheten för förövare av sexuellt och könsrelaterat våld,
- främja tillhandahållandet av sjukvårdsstöd samt psykosocialt, rättsligt och säkerhetsrelaterat stöd för alla offer för och överlevare av konfliktrelaterat sexuellt våld och/eller könsrelaterat våld/sexuellt och könsrelaterat våld.

3.6. Möta utmaningarna och ta vara på möjligheterna i samband med den gröna omställningen och den digitala omvandlingen

Arbeta för en rättvis och inkluderande grön omställning

Kvinnor och flickor i utvecklingsländer är särskilt drabbade av effekterna av klimatförändringar och miljöförstöring. Det rör sig bland annat om förlust av ekosystem, förlorad tillgång till viktiga naturresurser, undernäring samt andningssjukdomar, vattenrelaterade sjukdomar och vektorburna sjukdomar⁷⁹.

⁷⁸ Såsom man redan har enats om i EU:s handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet.

⁷⁹ Uppgifter i rutan: UNDP, *Gender and Climate Change*, 2016. UNDP, *Gender, climate change adaptation and disaster risk reduction*, 2016. *The State of Food and Agriculture: Women in Agriculture*. FAO, 2011. FAO, *The Gender Gap in Land Rights*, 2018.

Kvinnor utgör **80 %** av alla människor som har fördrivits till följd av klimatförändringarnas påverkan

Fattiga kvinnor och barn löper upp till **14** gånger så stor risk som män att dö i en klimatrelaterad katastrof, t.ex. en orkan eller översvämning

I genomsnitt utgör kvinnor **43 %** av lantarbetskraften i utvecklingsländer, men mindre än **15 %** av alla jordbruksmarkägare

Kvinnor spelar en viktig roll som primära användare och förvaltare av naturresurser för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna samt miljöskydd. De hindras dock från att **delta på lika villkor i anknutna styrningsprocesser** av många olika skäl, däribland skadliga könsnormer, otillräckliga rättsliga ramar och begränsad tillgång till utbildning och markägande. Kvinnliga aktivister över hela världen står dock upp för miljö rättigheter, och unga kvinnor är först i ledet i kampen för förändring.

EU är fast beslutet att agera när det gäller jämställdhetsaspekten av miljöförstöring och klimatförändringarna, även i förhållande till instabila situationer, och uppmärksammar de **särskilda behoven och rollerna hos kvinnor ur ursprungsbefolkningar** som är direkt beroende av naturresurser.

EU:s insatser bör bidra till att

- främja flickors och kvinnors deltagande och ledarskap för att säkerställa jämställdhetsintegrerade strategier för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna, katastrofriskreducering och en inkluderande och hållbar förvaltning av naturresurser,
- stödja kvinnliga nätverk i sektorer för grön omställning, såsom hållbart skogsbruk och jordbruk samt hållbar energi,
- stimulera kapacitetssupplegning, finansiering och stöd för investeringar i jämställdhetsintegrerade nationella strategier och handlingsplaner för klimat, miljö och katastrofriskreducering,
- stödja kvinnors företagande och sysselsättning i den gröna, blå och cirkulära ekonomin, inklusive ren matlagning, hållbar energi och hållbar fiskeverksamhet, genom att förespråka ett genusförändrande förhållningssätt till jordbruks-, fiske-, vattenbruks- och livsmedelssystem, baserat på i) kapacitetssupplegning för kvinnor på landsbygden, ii) politiska reformer för att mer rättvist reglera markinnehav och för att förvalta naturresurser, och iii) ekonomisk egenmakt och tillgång till finansiering,
- förbättra insamlingen av könsuppdelade uppgifter om klimatförändringarnas och miljöförstörelsens påverkan som ska användas som utgångspunkt för jämställdhetsintegrerade politiska åtgärder och insatser.

Utnyttja möjligheter för kvinnors egenmakt genom digitaliseringen

Arbetet för att kvinnor ska få lika tillgång till den digitala teknikens utnyttjade potential är centralt för **EU:s digitala strategi**⁸⁰ och för **hållbar tillväxt**⁸¹.

⁸⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

Om ytterligare **600 miljoner** av världens kvinnor fick anslutning till internet skulle BNP öka med omkring **13 miljarder euro**, vilket skulle innebära fördelar för folkhälsan, utbildning, kvinnors sysselsättning, företagande, samhällets välfärd och det sociala livet

Digital teknik och digitala lösningar kan påskynda framstegen när det gäller jämställdhet och kvinnors egenmakt på områden som utbildning, sysselsättning och företagande samt förebyggande och bekämpning av könsrelaterat våld. Denna teknik kan hjälpa kvinnor att klara av nödsituationer, vilket har framgått under **covid-19-pandemin**, mildra de sociala och ekonomiska konsekvenserna och stärka motståndskraften. E-tjänster, bl.a. digitaliseringen av finanssektorn, kan skapa möjligheter för kvinnors ekonomiska egenmakt genom att förbättra deras tillgång till och användning av finansiella tjänster.

Den **digitala klyftan**, dvs. klyftan mellan de som har tillgång till digital teknik och konnektivitet och de som inte har det, påverkar människors förmåga att delta och utnyttja möjligheterna i den digitala tidsåldern. Detta varierar kraftigt mellan geografiska regioner och mellan kvinnor och män⁸².

Kvinnor på landsbygden och i avlägsna områden utsätts för tre olika former av diskriminering (digital diskriminering, könsdiskriminering och landsbygdsdiskriminering) och stöter på stora hinder när det gäller tillgång till och användning av digital teknik på grund av att de inte har råd, saknar digitala färdigheter eller påverkas av sociala normer. Digitaliseringen medför dessutom nya risker och utmaningar för jämställdheten, bland annat kopplade till möjlig **könsdiskriminering** genom artificiell intelligens eller till ökat könsrelaterat våld.

165 miljoner färre kvinnor än män äger en mobiltelefon i låg- och medelinkomstländer. **48 %** av alla kvinnor använder internet, jämfört med **58 %** av alla män

Kvinnor är underrepresenterade inom IKT-yrken; det är **4** gånger vanligare att män är IKT-specialister.

52 % av alla unga kvinnor och flickor har utsatts för övergrepp på nätet, inklusive hotfulla meddelanden, sexuella trakasserier och delning av privata bilder utan samtycke

EU bör fortsätta att ta itu med strukturella hinder som ligger till grund för den digitala könsklyftan och arbeta för en inkluderande och rättvis digital omvandling. Det innefattar

⁸¹ Intel, Dalberg Global Development Advisors, GlobeScan, *Women and the Web*, 2015.

⁸² Uppgifter i rutan: GSMA, *Connected Women: The Mobile Gender Gap Report 2019*. OECD, *Bridging the Digital Gender Divide*, 2018. GSMA, *The Mobile Gender Gap Report 2019*.

främjande av en jämställdhetsinriktad deltagandestrategi för åtgärder, projekt och program för utveckling till stöd för den digitala omvandlingen i partnerländer.

EU:s insatser bör bidra till att

- uppmuntra politiska reformer och lagstiftningsreformer i partnerländer för att säkerställa att den digitala omvandlingen anpassas till EU:s människocentrerade förhållningssätt, vilket gynnar alla, och samtidigt skydda de mänskliga rättigheterna, både online och offline, samt säkerställa en trygg och säker cyberrymd där data skyddas i enlighet med EU:s standarder (t.ex. den allmänna dataskyddsförordningen),
- förbättra flickors och kvinnors tillgång till tillgänglig, trygg och säker digital konnektivitet till ett överkomligt pris och nå ut till landsbygden och avlägsna områden,
- främja digital kompetens bland flickor inom utbildning, samt digitala färdigheter för sysselsättning och företagande, och samtidigt motverka könsnormer och stereotyper som håller kvinnor och flickor borta från tekniken,
- stödja kvinnliga digitala innovatörer och företagare i olika industriella ekosystem för att skapa en inkluderande digital ekonomi, exempelvis via offentlig-privata partnerskap som Internationella finansieringsbolaget, i syfte att överbrygga den digitala könsklyftan vid stora teknikföretag,
- stödja tillhandahållandet av offentliga och privata tjänster genom jämställdhetsintegrerade digitala kanaler, tekniker och tjänster (t.ex. e-förvaltning och digitala finansiella tjänster) som kommer att förbättra kvinnors och flickors inkludering och deltagande i samhället.

4. EU föregår med gott exempel

Det institutionella kulturskifte som inleddes i samband med den andra handlingsplanen för jämställdhet har lett till stora, men ojämna, framsteg. Med den tredje handlingsplanen för jämställdhet är EU fast beslutet att ta ett stort steg framåt och stärka sin egen förmåga att nå resultat när det gäller jämställdhet och kvinnors egenmakt, och detta ska vara **ett gemensamt ansvar för alla anställda**. Denna omvandling kräver ett **jämställdhetsintegrerat ledarskap**⁸³ och **tillräcklig institutionell kapacitet**.

EU:s ledning, inbegripet EU-delegationschefer, ska främja jämställdhet och kvinnors egenmakt som en del av sitt uppdrag och resultatbedömning samt fortsätta att verka för en mer jämställd kultur vid institutionerna.

Den institutionella kapaciteten och ägandet behöver förbättras inom kommissionens alla generaldirektorat med ansvar för yttre åtgärder, Europeiska utrikestjänsten, EU:s delegationer och uppdrag och insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Jämställdhetsexperter måste finnas tillgängliga och ska rapportera till de högsta beslutande organen. Inom den andra handlingsplanen för jämställdhet har

⁸³ Jämställdhetsintegrerat: strävan mot att öka ansvarsskyldigheten och påskynda genomförandet av jämställdhetsåtaganden med en rättighetsbaserad strategi på internationell och nationell nivå samt på gemenskapsnivå. En ledare som arbetar jämställdhetsintegrerat i) föregår med gott exempel både på arbetsplatsen och i genomförandet av mandatet, ii) integrerar jämställdhet, iii) motiverar anställda och gör det möjligt för dem att nå resultat på jämställdhetsområdet, iv) rådgör med och involverar jämställdhetsrådgivare, kontaktpunkter i jämställdhetsfrågor och andra jämställdhetsexperter på ett strategiskt sätt, och v) ser till att de anställda och de som utför uppdraget tar ansvar för genomförandet av jämställdhetsåtaganden.

kontaktpersoner/kontaktpunkter i jämställdhetsfrågor⁸⁴ varit avgörande för att få igång ett institutionellt kulturskifte, och detta har bidragit till verkliga framsteg. **Deras kapacitet och roll kommer att stärkas, bland annat genom att erbjuda kunskapsmöjligheter och kunskapsverktyg, och deras nätverk kommer att utökas.** Det rekommenderas även att högre jämställdhetsrådgivare utses för att stödja ledarskap och personal, för att säkerställa att jämställdhet prioriteras och centrala initiativ främjas⁸⁵.

Alla relevanta tjänsteavdelningar som arbetar med yttre förbindelser kommer att **rapportera årligen** om upplysningskampanjer för jämställdhet i den årliga verksamhetsrapporten och som en del av sin arbetsplan för jämlikhet.

EU strävar också efter att göra betydande framsteg för att uppnå en **jämn könsfördelning i ledningspositioner**, i enlighet med dess jämställdhetsstrategi. Såsom ordförande Ursula von der Leyen tillkännagav i de politiska riktlinjerna kommer könsbalansen för chefer att vara 50/50 vid utgången av kommissionens mandatperiod.

Europeiska utrikestjänsten arbetar också aktivt för att förbättra könsbalansen på ledningsnivå. En viktig prioritering har varit att uppmuntra medlemsstaterna att nominera kvinnliga kandidater till utrikestjänstens befattningar, däribland högre ledningspositioner och som chefer för uppdrag och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Dessutom har en rad insatser genomförts internt för att förbättra könsbalansen på alla nivåer.

Ledningen kommer att genomgå **obligatorisk jämställdhetsutbildning samt utbildning i genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet**. Främjande av jämställdhet bör finnas med på förteckningen över viktiga färdigheter och ansvarsområden för alla ledande befattningar.

Det är viktigt att förbättra **kunskaper och expertis om jämställdhet** inom alla sektorer och på alla nivåer, särskilt för EU-delegationer och medlemsstaternas ambassader på nationell nivå. Detta kommer att innebära

- (a) ett omfattande utbildningsprogram, utifrån en analys av utbildningsbehovet, och andra kapacitetsuppbyggande åtgärder,
- (b) resurser för forskning, analys och sakkunskap, inklusive tekniskt bistånd för program för jämställdhetsintegrering och genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet,
- (c) sammanförande av resurser och kunskapsutbyte med EU:s medlemsstater och internationella organisationer.

5. Rapportering av och kommunikation om resultat

Kommissionens avdelningar, i samarbete med Europeiska utrikestjänsten, kommer årligen att övervaka framstegen i genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet och följa EU:s institutionella och strategiska mål och indikatorer som anges i del 1 i arbetsdokumentet *Objectives and Indicators to frame the implementation of GAP III*.

⁸⁴ En kontaktperson i jämställdhetsfrågor bör ha teknisk förmåga och goda kunskaper i jämställdhetsfrågor. Personen kommer att ansvara för rådgivning och samordningsinsatser för att genomföra EU:s handlingsplan för jämställdhet inom verksamheten för EU:s delegationer/enheter/direktorat och stödja jämställdhetsintegreringsprocessen, som är ett delat ansvar.

⁸⁵ Denna uppgift kan utföras av jämlikhetssamordnaren vid varje generaldirektorat som arbetar med yttre förbindelser eller av särskilda högre chefer vid EU-delegationer och uppdrag inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Dessutom kommer den årliga rapporten om genomförandet av Europeiska unionens instrument för finansiering av yttre åtgärder att innehålla omfattande uppgifter om insatser och resultat på jämställdhetsområdet.

En rapport med kvantitativa och kvalitativa resultat i EU, inklusive på området kvinnor, fred och säkerhet, kommer att offentliggöras i mitten och slutet av genomförandeperioden för den tredje handlingsplanen för jämställdhet. I rapporten kommer effekterna av EU:s insatser att utvärderas, i enlighet med EU:s ramverk för resultat, utvalda mål för hållbar utveckling och andra indikatorer samt andra rapporteringsskyldigheter. Den kommer att innehålla god praxis, exempel på förändringar och resultat av särskilda utvärderingar. Framstegen kommer att rapporteras per tematiskt område på nationell, regional och internationell nivå.

Del II i arbetsdokumentet *Objectives and Indicators to frame the implementation of GAP III* innehåller ett antal centrala tematiska resultatindikatorer som ska integreras i utformningen av varje landspecifik genomförandeplan och av nya insatser. Tematiska indikatorer kommer att integreras i företags övervakningssystem, med vägledning tillgänglig som stöd. Medlemsstaterna uppmanas att använda dessa indikatorer för att utarbeta sammanställda rapporter om resultaten. Indikatorerna i EU:s handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet är integrerade i delarna I och II i arbetsdokumentet.

Förnyade insatser för strategisk kommunikation kommer att stimulera en väl underbyggd dialog med berörda parter. På nationell nivå uppmanas EU-delegationerna, i samarbete med medlemsstaterna samt utförare av uppdrag och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, att anordna utbyten i jämställdhetsfrågor och i genomförandet av den tredje handlingsplanen för jämställdhet för att diskutera framsteg och främja stödet från nationella berörda parter som involverar det civila samhället. I Bryssel kommer kommissionen och den höga representanten att, utöver diskussioner på interinstitutionell nivå med Europaparlamentet och rådet, varje år diskutera framstegen med organisationer inom det civila samhället.

Kommissionen kommer att påbörja en slutlig utvärdering av den tredje handlingsplanen för jämställdhet senast 2024.

Kommissionen uppmanar Europaparlamentet och rådet att godkänna den tredje handlingsplanen för jämställdhet och samarbeta med kommissionen och den höga representanten för att genomföra detta gemensamma meddelande.